

Herbestemming Paleis Soestdijk

Rapport focusgroepen met burgers
in opdracht van Rijksvoorlichtingsdienst,
Publiek en Communicatie

Uitgevoerd door: Intomart GfK bv

Uw contact: Tom van Dijk

Tel.: +31 (0)35-6258411 / Fax: +31 (0)35-6246532

E-mail: tom.van.dijk@intomartgfk.nl

Projectnummer: 16963

Datum: 02-10-2007

© **Auteursrecht voorbehouden**

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hiervoor genoemde instanties.

INHOUD

	Pagina
Hoofdstuk 1. Samenvattende conclusies	4
Hoofdstuk 2. Onderzoeksmatige context	6
2.1 Doel en opzet van het onderzoek	6
2.2 De respondenten	7
2.3 Leeswijzer	8
Hoofdstuk 3. Resultaten	9
3.1 Betekenis Koningshuis	9
3.2 Bekendheid en betekenis Paleis Soestdijk	9
3.3 De toekomst van Paleis Soestdijk	12
3.4 Reacties op mogelijke bestemmingen Paleis Soestdijk	13
3.5 Verschillen tussen groepen	14
Hoofdstuk 4. Essentie van de conclusies	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.1 15	
Bijlage 1: Leidraad focusgroepen	17
Bijlage 2: Presentatie foto's en geschiedenis Paleis Soestdijk	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Samenvattende conclusies

Op basis van het onderzoek komen wij tot een viertal, wat ons betreft, vitale richtingswijzers voor de inrichting van het nieuwe Soestdijk.

Eén: het behoud van het paleis en het park behoeft in geen dele bevochten te worden. Dat is voor vrijwel iedereen een vanzelfsprekendheid, ook voor verreweg de meeste jongeren, ook voor mensen die van huis uit geen sterke binding met het Koningshuis hebben. Het denken over de toekomst van het paleis en de tuin kan derhalve vertrekken vanuit deze vanzelfsprekendheid.

Twee: in het denken over de toekomst van het paleis dient het park mee te worden genomen als integraal onderdeel – fysiek en communicatief. Het gaat *niet* alleen om het gebouw, maar *ook* uitdrukkelijk om het park. Dat is nu al zo voor respondenten – het openstellen van het park en de oranjerie krijgen relatief hoge rapportcijfers. De enkele respondenten die het park kennen roemen de uitzonderlijke schoonheid er van. Daar zit véél potentie.

Drie: je hoeft geen onderzoek te doen om te ontdekken dat doornsnee Nederlanders geen vestiging van McDonalds of van Arie de Kiloknaller in toekomstig Soestdijk willen. Niemand zou dat bedenken. Tegelijkertijd drukt die onwenselijkheid wél een diepe emotie uit die respondenten hebben. Toekomstig Soestdijk moet in werkelijk *alles* het tegendeel zijn van deze beide vleesverwerkers. Daarmee is nog geen duidelijke bestemming van het paleis en de tuin geformuleerd, maar wel een centrale richtingswijzer.

Vier: sprekend over de toekomst van Soestdijk is er dus heel veel mogelijk, als het maar voldoet aan de hiervoor geformuleerde imperatief. Van belang is ook dat in de toekomstige functie van het paleis en het park de volgende trefwoorden doorklinken: waardigheid, verbondenheid, gemeenschapszin, historie, cultuur, 'van ons', 'van Nederland'.

De focusgroepen zijn gehouden met in totaal 47 respondenten. Het moge duidelijk zijn dat op basis van dit aantal – hoewel veel voor kwalitatief onderzoek - geen hard kwantificerende conclusies getrokken kunnen worden. Getallen achter de komma zijn voorbehouden aan kwantitatief onderzoek. Anderzijds is ook duidelijk dat goed uitgevoerd kwalitatief onderzoek nimmer gefalsifieerd wordt in kwantitatief onderzoek. Anders gezegd: de conclusies die hier worden getrokken zijn uitermate betrouwbaar.

Bekendheid en Betekenis Paleis Soestdijk

- Paleis Soestdijk is bij vrijwel iedereen bekend
- De bekendheid is direct en exclusief gelinkt aan het Koningshuis en dan met name de bewoning door Koningin Juliana en Prins Bernhard en de daarbij behorende defilés en bordesscènes.
- Deze combinatie roept warme gevoelens en soms persoonlijke herinneringen op
- De betekenis van het Paleis ligt in de historie en in de samenbindende gevoelens die het Koningshuis in die periode oproept
- Het Paleis wordt gezien als iets van Nederland
- Zonder het Koninklijk Huis en de bijbehorende geschiedenis van na de Tweede Wereldoorlog is het Paleis minder bijzonder.

De toekomst van Paleis Soestdijk

- Het Paleis moet behouden blijven
- De toekomstige bestemming moet over de volgende eigenschappen beschikken:
 - + Waardigheid
 - + Verbondenheid en gemeenschapszin
 - + Historisch
 - + Nederlands
 - + Cultureel
 - + Toegankelijk voor het brede publiek
 - + Hélemaal niet: 'Arie de Kiloknaller'. McDonalds of een andere te commerciële bestemming zonder waardigheid.
- Een museum krijgt de meeste steun, en dan met name een historisch museum of een museum over het Koninklijk Huis.
- Een park met wandelroute, openstelling van het park en oranjerie en incidenteel openstellen van het museum in het middendeel van het Paleis vindt men eveneens een goed idee.
- Voor gecombineerde functies is overigens de meeste steun.

Verschillen tussen de groepen

- Jongeren weten duidelijker minder van de historie van het Paleis dan ouderen
- Lagere sociale klassen vinden een zo breed mogelijk publieke openstelling belangrijker dan de hogere sociale klassen, die deels exclusievere functies bespreekbaar vinden.

2. Onderzoeksmatige context

2.1 Doel en opzet van het onderzoek

Paleis Soestdijk wordt sinds 1971 beheerd door de Rijksgebouwendienst. Na het overlijden van Prins Bernhard in 2004 staat het gebouw leeg en moet er worden gezocht naar een 'passende' en publieke functie van het paleis. In de loop van 2008 zou duidelijk moeten zijn wat de nieuwe bestemming wordt.

Het is van belang dat de samenleving betrokken wordt in de besluitvorming en zich uiteindelijk herkent in de toekomstige bestemming van Paleis Soestdijk. Burgers moeten zich uitspreken over de bestemming van een object dat voor velen een belangrijke emotionele en culturele waarde heeft. Dit is dan ook het doel van het onderzoek:

Het inventariseren van mogelijke bestemmingen van Paleis Soestdijk vanuit de belevingswereld van de burgers om handvatten te bieden voor de scenario-ontwikkeling in het kader van de nieuwe bestemming van Paleis Soestdijk.

Daarnaast kunnen de onderzoekresultaten in een latere fase een bijdrage leveren aan de invulling van de corporate communicatie rond PS.

De hoofdvragen waarop het onderzoek antwoord dient te geven luiden:

- Welke associaties roept Paleis Soestdijk op in de samenleving?
- Wat betekent Paleis Soestdijk voor Nederlanders?
- Welke toekomstige bestemmingen worden passend gevonden en om welke redenen?
- Welke toekomstige bestemmingen worden niet passend gevonden en om welke redenen?
- Hoe staan burgers tegenover enkele suggesties voor toekomstige bestemmingen?
- Wat zijn de verschillen en overeenkomsten naar leeftijd, christelijke achtergrond en sociaal-economische status?

Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in:

- De belangrijke symbolen die mensen (h)erkennen van het Koninkrijk der Nederlanden, het Koningshuis en de Koninklijke familie in het bijzonder;
- De bekendheid van Paleis Soestdijk onder Nederlanders;
- De kennis van de geschiedenis van het paleis;
- De mate waarin mensen zich verbonden voelen met het Koningshuis, de Koninklijke familie en Paleis Soestdijk in het bijzonder;
- De invloed van feitenkennis over de geschiedenis en mogelijkheden van Paleis Soestdijk op meningen over een passende toekomstige functie.

Opzet focusgroepen

Het doel van het onderzoek en de onderzoeksvragen in overweging genomen, is gekozen voor kwalitatief onderzoek in de vorm van focusgroepen. De focusgroepen zijn gehouden aan de hand van een vooraf vastgestelde leidraad.

Na een korte introductie is ingegaan op de betekenis van het Koningshuis en Paleis Soestdijk voor de deelnemers. Ook is geïnventariseerd hoeveel kennis de respondenten hadden als het gaat om de geschiedenis, het gebouw en de bewoners van Paleis Soestdijk. Er is gevraagd of Paleis Soestdijk in een bepaalde vorm behouden moet worden. Daarna kregen de respondenten een powerpointpresentatie te zien, waarin stapsgewijs informatie werd aangeboden over het Paleis en haar geschiedenis. Vervolgens werd eerst open gevraagd naar mogelijke toekomstige bestemmingen en de eigenschappen waar die aan moeten voldoen. Daarna kregen de respondenten een aantal suggesties voorgelegd, die zij met een rapportcijfer konden beoordelen op geschiktheid als bestemming. Hier werd over doorgediscussieerd. Tot slot werd gesproken over de vraag of er bij het bepalen van de toekomstige bestemming rekening moet worden gehouden met de wensen van de Koninklijke familie.

2.2 De respondenten

In totaal zijn er zes focusgroepen met burgers georganiseerd. Een groep bestond uit 6 tot 10 (gemiddeld 8) personen. In totaal hebben 47 respondenten meegedaan aan het onderzoek. De respondenten zijn geselecteerd aan de hand van de volgende criteria (in volgorde van belangrijkheid):

- Sociaal economische status (SES): laag, midden, hoog
- Leeftijd: 18-35 jaar en 45 plus jaar
- Christelijke achtergrond: wel of niet. Per groep 2 respondenten met een christelijke achtergrond (NH of geref.)

Verder is rekening gehouden met een gelijke verdeling tussen mannen en vrouwen en zijn er enkele allochtonen uitgenodigd.

De groepen zijn als volgt samengesteld:

Groep 1 en 2: SES laag, 2 mannen en 2 vrouwen 18-35 jaar en 2 mannen en 2 vrouwen 45 plus jaar.

Groep 3 en 4: SES midden, 2 mannen en 2 vrouwen 18-35 jaar en 2 mannen en 2 vrouwen 45 plus jaar.

Groep 5 en 6: SES hoog, 2 mannen en 2 vrouwen 18-35 jaar en 2 mannen en 2 vrouwen 45 plus jaar.

De focusgroepen vonden plaats op twee locaties: Haarlem en Breda. Ze duurden ongeveer 1,5 uur. Vier groepen zijn geleid door Tom van Dijk, directeur Beleidsonderzoek bij Intomart GfK. Martin de Bruin van Intomart GfK heeft 1 groep geleid. In verband met problemen in het verkeer is een laatste groeps gesprek gevoerd onder leiding van Jan Altenburg, directeur van Paleis Soestdijk.

De werving is uitgevoerd door de afdeling Werving en Selectie van Intomart GfK, met behulp van het internetpanel.

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 vindt u de conclusies. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten van de focusgroepen en gaat daarbij in op de hierboven genoemde onderzoeksvragen. Hoofdstuk 4 bevat een aantal ideeën en aanwijzingen voor de later te voeren corporate communicatie. De vraagpuntenlijst en de powerpoint presentatie met foto's en een beschrijving van de geschiedenis van Paleis Soestdijk, zijn opgenomen in de bijlagen.

Tot slot willen we aangeven dat kwalitatief onderzoek indicatief van aard is. De resultaten geven inzicht in de opvattingen, redeneringen en gevoelens van de respondenten. Waar bijvoorbeeld rapportcijfers genoemd worden moet men zich realiseren dat deze verkregen zijn op basis van de waarderingen van in ongeveer 40 respondenten (7 respondenten hebben geen rapportcijfers gegeven). Citaten zijn cursief en tussen aanhalingstekens weergegeven als illustratie van de hoofdlijnen die in dit rapport beschreven worden.

3. Resultaten

3.1 Betekenis Koningshuis

De term 'Koningshuis' roept verschillende gevoelens op bij de respondenten. Een aantal van hen beschrijft het Koningshuis als warm en betrokken.

"Ik denk dan aan troosten bij rampen."

"Als de koningin ergens langs gaat, is ze de moeder van alle Nederlanders."

Sommigen voelen een bijna persoonlijke band met het Koningshuis, die van generatie op generatie wordt overgedragen.

"Mijn oma was ook al zo. Bij bruiloften en begrafenissen zat je uren voor de buis."

Het Koningshuis wordt verder omschreven als 'leuk' en 'mooi'. De leden van het Koningshuis worden omschreven als charismatisch en charmant. Ook woorden als traditioneel, adellijk, conservatief worden genoemd. Meer negatieve reacties zijn: kostbaar, ouderwets, poppenkast en uit de tijd.

"In een moderne maatschappij als de onze hoort het niet dat je op basis van erfelijkheid zo'n belangrijke positie verwerft."

Ouderen hebben andere beelden bij het Koningshuis dan jongeren. Zij denken aan gebeurtenissen als de kroning, huwelijken, de fotosessies in Lech en het defilé op Paleis Soestdijk op Koninginnedagen. De jongeren hebben geen idee waar dat laatste over gaat. Zij zien eerder Beatrix met de kinderen en kleinkinderen voor zich.

De respondenten zijn het erover eens dat het Koningshuis beeldbepalend is voor Nederland. Het hoort thuis in het rijtje: vrijheid van meningsuiting, de molens van Kinderdijk en de Oost-Indië-vaarders.

3.2 Bekendheid en betekenis Paleis Soestdijk

Paleis Soestdijk geniet een grote bekendheid. Vrijwel alle respondenten kennen Paleis Soestdijk. Zij brengen het Paleis direct in verband met het Koningshuis. Alle ouderen en een deel van de jongeren weten dat het Paleis de woning was van Koningin Juliana en Prins Bernhard. Soestdijk wordt verder vooral geassocieerd met de bordesscènes en het defilé tijdens Koninginnedag. Dit roept bij de respondenten positieve en warme gevoelens op, ook bij degenen die geen duidelijke voorstander zijn van het Koningshuis. Velen hebben er persoonlijke herinneringen aan:

“De oorlog was over en toen kwam er Koninginnedag en dat was op Soestdijk. Het huis, die trappen. Je zag de Koninklijke familie. Voor ons, de generatie van na de oorlog, was dat toch iets heel speciaals.”

“Het is een plaatje, het evenement herinner ik me goed. Ik woonde in de buurt van Utrecht. Wij gingen er op de fiets heen.”

Spontaan beeld van het Paleis

Los van de aanblik van de trappen en het bordes, waar met name de ouderen zich een voorstelling van kunnen maken, kunnen de respondenten zich het totale Paleis niet goed voor de geest halen. Weinigen weten hoe het er verder is.

“Het schijnt er nogal koud te zijn.”

Desalniettemin geven de respondenten desgevraagd de volgende omschrijving van de uitstraling van het gebouw: deftig, koel, gemaakt, sober, Hollands Koninklijk (dus zuur), onsmakvol en statig. Anderen – maar dat zijn er duidelijk minder - beschrijven het Paleis als: warm, mooi, maakt nieuwsgierig, roept vragen op over vroeger.

Een enkeling, die geïnteresseerd is in historie, weet dat er later vleugels zijn bijgebouwd aan het Paleis. De binnenkant is helemaal onbekend bij de respondenten. Paleis Soestdijk heeft voor de respondenten in eerste instantie vooral waarde omdat het verbonden is met het Koningshuis en een belangrijke historie vertegenwoordigt. Met deze historie bedoelt men de tijd vanaf de tweede wereldoorlog. Koningin Juliana wordt de belangrijkste bewoner van Paleis Soestdijk genoemd. Dit is waarschijnlijk ook de reden dat Soestdijk zo'n relatief sterke positie inneemt in de beleving van de respondenten.

“Koningin Juliana is heel lang het hart van het Koningshuis geweest.”

De meeste respondenten weten dat Paleis Soestdijk tijdelijk is opengesteld. Geen van de respondenten is er echter geweest. Enkelen hebben het wel op hun lijstje staan. Een respondent geeft aan dat een bezoek niet zo makkelijk gaat:

“Er is een ontzettende wachtrij en je kan er niet zomaar naar toe.”

Enkele respondenten geven aan Paleis Soestdijk niet zo graag te willen bezoeken, omdat ze dan het gevoel hebben 'voyeuristisch' bezig te zijn. Zij associëren een bezoek aan het Paleis met de roddelpers, de Prive en voelen zich daar niet prettig bij.

“Ik ben een beetje huiverig vanwege het privacy aspect. Als je daar gaat kijken, kijk je in het leven van Bernhard en Juliana.”

Wat betreft de grootte van het Paleis, schat men dat het Paleis ongeveer 20 kamers telt. Het grootste vertrek wordt geschat op 100m².

Andere Koninklijke paleizen

Andere Koninklijke paleizen die genoemd worden zijn: Paleis het Loo, Draekestein ('waar Beatrix woonde'), Paleis Noordeinde, de Dam. Volgens de jongeren is Paleis het Loo het meest Koninklijke gebouw, volgens de overige respondenten is dat Paleis Soestdijk. Dit vanwege de bekendheid, de vele media-aandacht en het feit dat Juliana daar gewoond heeft.

Reacties op presentatie foto's en teksten over de geschiedenis van het Paleis

Geschiedenis

Bij het horen van de geschiedenis van Paleis Soestdijk, vonden de respondenten het leuk om te horen dat het Paleis al zo oud is. Ook waren zij verrast door de historische dynamiek en het feit dat het gebouw al die gebeurtenissen overleefd heeft. Dat het Paleis in het verleden cadeau is gegeven, vond men grappig. Het feit dat er pas in 1928 elektrisch licht kwam in het Paleis, verbaast de respondenten. Deze nieuwe informatie geeft een meerwaarde aan het Paleis. Het beeld dat de respondenten hebben van het Paleis is vooral gebaseerd op de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw. De informatie over de rest van de geschiedenis geeft een completer beeld. Respondenten waarderen het Paleis meer.

"Het zal nooit mogen vervallen in private handen."

"Het beeld van Paleis Soestdijk is er leuker op geworden, omdat er meer geschiedenis is."

De informatie dat Paleis Soestdijk vanaf 1971 van het Rijk was, lijkt iets afbreuk te doen aan het Koninklijke beeld van het Paleis: *"Het was dus maar een huurhuis."*

Foto's

De voorkant van het Paleis is bekend bij de meeste respondenten. Het doet hen niet veel. Een aantal omschrijft de voorkant als 'koud'. Op de foto's van de achterkant van het gebouw reageert men verschillend: Sommigen zijn enthousiast en omschrijven de aanblik als huiselijk, warm, speels, strak en uitnodigend. Anderen reageren neutraal: het valt wel mee met de achterkant, minder lelijk dan gedacht, het gebouw gaat op in de omgeving. Weer anderen zijn minder positief. Volgens hen lijkt het op *'de achterkant van een luxe bejaardentehuis.'* Het zou te rommelig ogen: "Belgs".

Wanneer aan de respondenten de binnenkant van het Paleis wordt getoond, reageert men wisselend. Zo noemen sommigen het Paleis een *"broodje kaas"* in vergelijking met Versailles. De kamers worden omschreven als *"dertien in een dozijn"*. Velen missen gezelligheid en warmte. Anderen vinden de kamers overeenkomen met hun verwachting en houden van de barokstijl van de kamers. Op de Waterloozaal wordt erg positief gereageerd. Men vindt het een warme zaal met een bijzondere lichtinval en een mooi plafond. De zaal heeft iets weg van een

Italiaanse balzaal. De eetkamer van Juliana vindt men grauw: *“Dit doet denken aan een hotelkamer in Oost-Europa.”*. Het valt op dat er een overvloed is aan stoelen. De inrichting van de eetkamer zou niet bij het gebouw passen. Sommigen waren in de veronderstelling dat de werkkamers van Bernhard en Juliana zich bevonden aan de uiteinden van de vleugels.

De respondenten vinden het park erg mooi, en vrij: *“niet in een keurslijf van symmetrieën”*. Het doet denken aan de Engelse landschapsstijl.

3.3 De toekomst van Paleis Soestdijk

Het Paleis zelf, zonder de context van het Koningshuis en de geschiedenis, is volgens een aantal respondenten niet bijzonder. Toch zijn alle respondenten van mening dat het Paleis behouden moet blijven. Paleis Soestdijk vertegenwoordigt namelijk een belangrijke historie (die vanaf de tweede wereldoorlog). Het is een symbool van een tijdperk uit de geschiedenis.

Op abstract niveau wordt de wenselijke functie van Paleis Soestdijk omschreven met de termen: gemeenschap, cultuur en geschiedenis. Ook het woord ‘waardig’ omschrijft goed wat de respondenten verwachten van een toekomstige bestemming. Sommige respondenten vinden dat de bestemming niet ‘te modern’ moet zijn. Het is verder belangrijk dat het Paleis toegankelijk is voor een breed publiek. Het is goed om met het Paleis een ‘wij’ gevoel te creëren. Een gevoel van verbondenheid, zoals bij Koninginnedag het geval is, ervaart men als prettig. Het Paleis moet dus in ieder geval een publieke functie krijgen. Een combinatie met een private functie is ook mogelijk, uiteraard binnen randvoorwaarden.

Spontaan noemen de respondenten de volgende bestemmingen, die zij geschikt achten voor Paleis Soestdijk:

- Museum
- Een huis voor de geschiedenis
- Speciale tentoonstellingen, die een link hebben met het Koningshuis
- Themapark (geen attractiepark!)
- Een organisatie die zich inzet voor een goed doel,
- Een stichting gericht op de Nederlandse cultuur, bijvoorbeeld Monumentenzorg
- Iets industrieels, bijvoorbeeld een ferrarimuseum of een vliegtuigmuseum
- Hotel, niet in het gebouw, maar ergens op het landgoed, met de mogelijkheid het Paleis te bezoeken en het te gebruiken voor bijzondere dingen
- Combinatie van een bezoek aan het Paleis met een bezoek aan de tuin
- Iets educatiefs voor kinderen
- Kunstmanifestaties
- Woonplaats voor leden van het koninklijk huis

De respondenten vinden het een goed idee om te zoeken naar organisaties die in de historie van het koninklijk huis een rol hebben gespeeld. Met de goede doelen die Juliana ondersteunde, droeg zij de boodschap uit dat zij er was voor ons allemaal. Dit vindt men een goede zaak. In dit licht worden organisaties genoemd als WNF, Rode Kruis, KVF, KWF en Jantje Beton als mogelijk geschikte organisaties. Men vindt het thema water ook zeer geschikt.

Voor de respondenten is het van belang dat de goede doelen breed en neutraal zijn. Het microkrediet bijvoorbeeld, vindt men te specifiek. Het verband tussen het Koningshuis en de organisatie moet wel duidelijk zijn. De respondenten denken dat door het betrekken van een goed doel bij de toekomstige functie van het Paleis, het een internationale uitstraling krijgt. *“Nu heeft het Paleis dat voor geen meter.”*

‘Arie de kiloknaller’ hoort niet thuis in het Paleis. De toekomstige functie van het Paleis dient haaks te staan op deze Arie en bijvoorbeeld de Mc Donalds. Men vindt het niet geschikt voor iets heel commercieels, zoals bijvoorbeeld een winkelcentrum.

3.4 Reacties op mogelijke bestemmingen Paleis Soestdijk

De respondenten kregen een aantal mogelijke bestemmingen voorgelegd. Hen is gevraagd wat ze daarvan vonden en om een rapportcijfer te geven voor elk van de mogelijke bestemmingen. Hieronder staat een overzicht van de bestemmingen en de gemiddelde rapportcijfers over alle respondenten die cijfers hebben gegeven.

Gemiddelde rapportcijfers bestemmingen (n=40)

Gezondheidszorg (Health & Vitality Resort)	3,1
Onderwijsinstelling: (Comenius Leergangen, opleidingscentrum hoger kader, culinair instituut, boeddhistisch instituut, klassiek/barok paardrijdinstituut)	3,4
Hotel- en horecafaciliteiten	3,8
Atelier- en logiesfaciliteiten voor (top)kunstenaars voor tijdelijk verblijf	4,3
Beperkte (luxe) logiesmogelijkheden	4,4
Een ‘passende’ (inter)nationale organisatie van naam en faam gaat werken op Soestdijk	4,6
Activiteiten voor kinderen	4,9
Publieksevenementen, bijvoorbeeld	5,0
Masterclasses , waarbij bijvoorbeeld een geroemde musicus les geeft aan talentvolle jongeren	5,9
Conferentiefaciliteiten voor kleinschalige, (inter)nationale topontmoetingen	6,4

Tijdelijke tentoonstellingen van kunstenaars, beelden in de tuin en jaarlijkse kunstmanifestaties	6,4
Museum in het middendeel wordt incidenteel (exclusief) opengesteld voor publiek	7,4
Park en oranjerie zijn in het weekend opengesteld voor publiek	7,7
Park met wandelroute	7,9
Museum, bijvoorbeeld	8,2

De opties waarbij een breed publiek de mogelijkheid krijgt het Paleis te bezoeken krijgen de hoogste cijfers. Een museum krijgt de meeste steun. De respondenten denken dan met name aan een museum over het Koninklijk Huis of een historisch museum. Belangrijk is dat een Nederlands museum wordt. Oude Nederlandse meesters of Nederlandse kunstenaars zouden heel goed kunnen. Naast een museum scoren het park met de wandelroute, de openstelling van het park en de oranjerie in het weekend en het incidentele openstellen van het museum in het middendeel goed. Conferentiefaciliteiten en tijdelijke tentoonstellingen door kunstenaars kunnen rekenen op een redelijke steun.

Mogelijke bestemmingen die geassocieerd worden met commercie worden het laagst gewaardeerd: Een Health & Vitality Resort, een onderwijsinstelling en hotel en horeca-faciliteiten.

De functie van het Paleis dient te passen in de omgeving en te beschikken over een solide financiële basis. Verder vinden de meeste respondenten het redelijk dat het Koningshuis iets te zeggen heeft over de toekomst van Paleis Soestdijk. Enkele respondenten verwacht dat het Koningshuis wil dat het prive-gedeelte afgesloten blijft. Zij hebben hier begrip voor. *“Hun hebben daar gewoond.”*

3.5 Verschillen tussen groepen

Er zijn verschillen tussen de leeftijdsklassen en de sociale klassen in het onderzoek:

Jongeren zijn niet op de hoogte van de geschiedenis van Paleis Soestdijk en kijken vreemd op bij woorden als defilé en bordes.

De hogere sociale klassen hebben er minder problemen mee dan de lagere als het Paleis een deels beperktere toegankelijkheid zou krijgen. Een aantal van hen zien exclusieve faciliteiten als een hotel wel zitten. Ook zien de hogere klassen publieksevenementen zoals openlucht theater of een festival wel zitten, in tegenstelling tot de lagere en middenklassen.

4. Essentie van de conclusies

Als wij de meest volkomen essentie van de conclusies van het onderzoek samenvatten, dan komen wij tot het volgende viertal:

Eén: het behoud van het paleis en het park behoeft in geen dele bevochten te worden. Dat is voor vrijwel iedereen een vanzelfsprekendheid, ook voor verreweg de meeste jongeren, ook voor mensen die van huis uit geen sterke binding met het Koningshuis hebben. Het denken over de toekomst van het paleis en de tuin kan derhalve vertrekken vanuit deze vanzelfsprekendheid.

Twee: in het denken over de toekomst van het paleis dient het park mee te worden genomen als integraal onderdeel – fysiek en communicatief. Het gaat *niet* alleen om het gebouw, maar *ook* uitdrukkelijk om het park. Dat is nu al zo voor respondenten – het openstellen van het park en de oranjerie krijgen relatief hoge rapportcijfers. De enkele respondenten die het park kennen roemen de uitzonderlijke schoonheid er van. Daar zit véél potentie.

Drie: je hoeft geen onderzoek te doen om te ontdekken dat doornsnee Nederlanders geen vestiging van McDonalds of van Arie de Kiloknaller in toekomstig Soestdijk willen. Niemand zou dat bedenken. Tegelijkertijd drukt die onwenselijkheid wél een diepe emotie uit die respondenten hebben. Toekomstig Soestdijk moet in werkelijk *alles* het tegendeel zijn van deze beide vleesverwerkers. Daarmee is nog geen duidelijke bestemming van het paleis en de tuin geformuleerd, maar wel een centrale richtingwijzer.

Vier: sprekend over de toekomst van Soestdijk is er dus heel veel mogelijk, als het maar voldoet aan de hiervoor geformuleerde imperatief. Van belang is ook dat in de toekomstige functie van het paleis en het park de volgende trefwoorden doorklinken: waardigheid, verbondenheid, gemeenschapszin, historie, cultuur, 'van ons', 'van Nederland'.

Bijlage 1: Leidraad focusgroepen

Introductie

- uitleg gang van zaken
- camera's, meekijkers, privacy
- voorstelronde

Betekenis Koningshuis?

- wat zijn belangrijke symbolen van/voor Nederland, het Koninklijk Huis, de Koninklijke familie?
- welke band heeft men met het Koninklijk Huis, de Koninklijke familie?
- Hoe belangrijk is de monarchie voor de maatschappij/samenleving
- welke (fotografische) beelden heeft men van het Koninklijk Huis, de Koninklijke familie? Welke paleizen/panden kent men spontaan. Komt PS daarin voor?

Bekendheid PS?

- gebouw, geschiedenis, bewoners?
- bekend met openstelling, bezocht?

Betekenis PS?

- welke associaties met paleizen van KH in het algemeen heeft men iets speciaal met PS in het bijzonder?
- welke waarden vertegenwoordigt PS?
- In hoeverre en hoe zijn deze associaties en waarden verbonden met het Koninklijk Huis, de Koninklijke familie

Toekomstige bestemming?

- moet PS/het park in enigerlei vorm wel behouden blijven?

Powerpoint presentatie over het paleis, informatie wordt druppelsgewijs aangeboden.

De belangrijkste informatie die mondeling doorgegeven zal worden is dat de grootte van het paleis niet overschat moet worden. Er zijn – naast veel kleine vertrekjes niet veel meer dan zo'n 50 kamers. De grootste kamer – de Stuczaal – is ook niet bizar groot (ca. 10 bij 20 meter). Ook relevant: een deel van de kamers is geschakeld (van de ene kamer kom je in de ander zonder dat er een gang aanwezig is).

- kenmerken/eigenschappen waaraan de toekomstige bestemming (niet) moet voldoen? Een 'passende bestemming' of maakt het niet uit? Een publieke functie? Ook een private? Alleen een private?

- gaan spontane associaties naar exclusiviteit, naar kunst, naar werken, of naar openstelling (zie P 16 van het position paper).
- wat voor publieke functies? Wat voor combinatiefuncties?
- spontane ideeën van respondenten
- namen van organisaties die (niet) goed bij PS passen
- waardering voor (individueel, schriftelijk, rapportcijfers) de volgende ideeën:

Conferentiefaciliteiten voor kleinschalige, (inter)nationale topontmoetingen

Masterclasses , waarbij bijvoorbeeld een geroemde musicus les geeft aan talentvolle jongeren

Beperkte (luxe) logiesmogelijkheden

Park en orangerie zijn in het weekend opengesteld voor publiek

Museum in het middendeel wordt incidenteel (exclusief) opengesteld voor publiek

Atelier- en logiesfaciliteiten voor (top)kunstenaars voor tijdelijk verblijf

Tijdelijke tentoonstellingen van kunstenaars, beelden in de tuin en jaarlijkse kunstmanifestaties

Een 'passende' (inter)nationale organisatie van naam en faam gaat werken op Soestdijk

Park met wandelroute

Museum, bijvoorbeeld

Activiteiten voor kinderen

Publieksevenementen, bijvoorbeeld

Hotel- en horecafaciliteiten

Gezondheidszorg (Health & Vitality Resort)

Onderwijsinstelling (Comenius Leergangen, opleidingscentrum hoger kader, culinair instituut, boeddhistisch instituut, klassiek/barok paardrij-instituut)

.....

.....

.....

hierover doorpraten: waarom worden deze cijfers gegeven, speelt historische en 'bouwkundige' kennis een rol?

Wat denkt men dat de Koninklijke familie als passende bestemming zou zien. Is het belangrijk dat daar rekening mee wordt houden? Waarom wel niet.